

- D UNYA PİYASALARINDAN HABERLER

grafitten mamul karbon folyo contaların da, otomotif ile diğer sanayi işkollarında giderek artan ölçüde uygulama imkânları bulunduğu ve bu pazarın epey genişleyeceği bildiriliyor. Tüketimdeki büyüme hızının, kullanım alanlarına bağımlı olarak çok değişeceği; ama, genel tüketim büyüme hızının % 1/yıl'ın üzerine çıkamayacağı tahmin ediliyor.

Zaten aşın arz yükü altında ezilen piyasaya genel ekonomik gerilemenin etkileri de bindirince, grafit fiyatları 1991'den bu yana sürekli düşmeye başladı. Bu gidişin tersine dönmesi, devreye girecek yeni işletmeler de dikkate alındığında, oldukça zor gibi görünüyor. Çin HC gibi büyük üreticilerin, piyasadaki yeni yetmeleri yıldırabilmek için, öngörülebilir gelecekte düşük fiyatlara rahat rahat katlanabilecekleri ve zaten yeni üreticilerin de, madenlerini işletmeye almadan önce, piyasa koşullarının olgunlaşmasını bekleyecekleri bildiriliyor.

ASIA ve ORTADOĞU FOSFAT İÇİN UMUT VAAD EDİYOR ³⁾

Ekonomik hayatın bütünü için geçerli olduğu gibi, mevsimlik dönüşümlerinin ve mevzuat değişikliklerinin önemli bir rol oynadığı tarım sektöründe, fosfatın % 90'ı tüketiliyor. ABD ve B. Avrupa'daki gübre talebi, son yıllarda tarım sektörüne yığılan ürün fazlalığının kırılabilmesi için, üretimin kısılmasını hedefleyen fiyat destekleme rejimlerinin değiştirilmesinden önemli ölçüde etkilenmişti. Sonuç olarak tüketim azaldı. Bitmez tükenmez döviz ihtiyaçlarının karşılanması uğruna damping ölçeklerinde gübre ihraç eden D. Avrupa ile "eski" SSCB'de de benzer gelişmeler yaşandı. Bu ülkelerin tam tersine, Asya ve O. Doğudaki bazı ülkelerin fosfatlı gübre tüketiminde önemli artışlar görüldü. Örneğin, Çin HC'nin 1982-90 dönemindeki tüketimi, ortalama % 8'lik bir yıllık artış kaydederek 2,7 Mt'dan 5,9 Mt'a tırmandı. Endonezye, İran, Kore C, Malezya, Pakistan, S. Arabistan, Tayland, Türkiye ve Vietnam gibi ülkelerin fosfatlı gübre tüketimi de arttı. Çok değişik tarımsal sistemler

uygulayan ve çok geniş spektrumlu ürünler elde edilen bu ülkelerdeki fosfat tüketiminin -dünyanın her yerinde talebin gerilediği bir dönemde bile-- artış kaydetmesinin cesaret verici olduğu ve bütün az gelişmiş ülkelerde tüketimin artmaya devam edeceği bildiriliyor.

Çevreci baskılarla endüklenen . talep düşüklüğüne rağmen, deterjan imalindeki fosfat kullanımı, gübre dışındaki kullanımın hâlâ yarısını karşılıyor. Fosfatın, su yollarında ötrofikasyona ve aşırı yosun bitmesine neden olduğuna inenilmaktaysa da, fosfatın zararlarının genel olarak tartışma götürülebileceği ileri sürülüyor. Çevre kirliğin vebalinin, suyollarına girmeden önce arıtım işlemi görmesi gereken domestik, endüstriyel ve ticarî atık sularındaki deterjan fosfatlarından ziyade, hiçbir arıtım işlemi görmeksizin, doğrudan arazideki doğal drenaj yollarıyla akıp giden sularındaki fosfatlara yüklenmesi çok daha makûl görünüyor. Dolayısıyla, zaten % 90'ı gübre olarak araziye serilen fosfatların yanında, ancak % 5 ağırlığındaki deterjan tüketiminde kullanılan fosfatların yaratacağı ötrofikasyon etkisi devde kulak gibi kalıyor. Öte yandan, dünyanın çeşitli bölgelerinde yürütülen araştırma sonuçlarının da, fosfatsız deterjan kullanımının, sularda herhangi bir berraklaşmaya yol açmadığını kanıtladığı açıklanıyor. Fosfatlı deterjanlarla ilgili belirsizlikler ile zeolitler ve polikarboksilatlar gibi ikame malzemelere dair kuşular da birleşince, deterjanlarda fosfat kullanımının kısa vadeli geleceği kasvetli gibi görünse de, gelecek on yıl içinde fosfatların en uygun formülasyon olarak iadeyi itibar kazanmasının kuvvetle muhtemel olduğu bildiriliyor.

Fosfat esterlerinin alev geciktirici malzemelerdeki kullanımının artışı da, özellikle Br bazlı bileşeklere alternatif oluşturabildiği için, umut vaad edici bir gelişme olarak gözleniyor. Öte yandan, gıda ve malt sanayisindeki fosfat tüketiminin de 2000'e kadar % 4-6/yıllık bir hızla büyümesi bekleniyor ve ayrıca, dönüşümlü kâğıt imalinde kullanılan hurda gazetelerin matbaa mürekkebinin giderilmesi işleminin de fosfat için pazar imkânları sağlayacağı bildiriliyor.

(1,2,3) Bu haberler, Rosköl Information Services Ltd.'in 10, 15ve 17 Mart 1994 tarihli basın bültenlerinden derlenmiştir. Konuyla ilgili daha ayrıntılı bilgiler, aynı firmanın yayınladığı "The Economics of Salt 1994", "Natural Graphite: Market Update, Analysis and Outlook" ve "The Economics of Phosphate 1994" başlıklı raporlarda bulunmaktadır.